

 Używasz nowego ngo.pl
Widzisz błąd lub chcesz się podzielić z nami swoją opinią? Pisz na adres redakcja@portal.ngo.pl

Publicystyka

Analiza prezydenckiego projektu nowelizacji ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej

← Publicystyka

 Petros Tovmasyan

 11 października 2017

W dniu 3 sierpnia 2017 r. Prezydent RP złożył do Sejmu projekt nowelizacji ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Kancelaria Prezydenta dokonała analizy danych funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej (dalej: npp), z której wynika, że możliwości stworzonego systemu nie zostały dotychczas w pełni wykorzystane.

W dniu 3 sierpnia 2017 r. Prezydent RP złożył do Sejmu projekt nowelizacji ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255 oraz 2016 r. poz. 1860), zwanej dalej „ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej”. Kancelaria Prezydenta dokonała analizy danych funkcjonowania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej (dalej: npp), z której wynika, że możliwości stworzonego systemu nie zostały dotychczas w pełni wykorzystane (w 2016 r. udzielono 377.506 porad), Na jeden dzień funkcjonowania punktu przypadają średnio 4 porady. Według twórców projektu nowelizacja ustawy ma dążyć do bardziej racjonalnego wykorzystania istniejących punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. Jak wskazuje uzasadnienie, sam fakt rozszerzenia katalogu osób uprawnionych nie jest wystarczający.

Najważniejsze zmiany zaproponowane w prezydenckiej noweli ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej:

1. Projekt rewolucjonizuje sposób powierzenia prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. W pierwszej kolejności w drodze otwartego konkursu wyłonione będą organizacje pozarządowe do prowadzenia punktów poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa prawnego. Jeżeli tą drogą nie wyłoni się organizacji obsługującej punkty, dopiero wtedy zostaną one powierzone przez Starostę samorządom adwokatów i radców prawnych.
2. Dla zapewnienia jednolitego kryterium konkursowego projektodawca proponuje wprowadzenie listy organizacji pozarządowych uprawnionych do udziału w konkursie na prowadzenie punktów. Zadanie to powierza Wojewodom.
3. Projekt ustawy nakłada na organizacje świadczące usługi zadania z zakresu edukacji prawnej (do tej pory było to zadanie Starosty). W toku prowadzonej działalności podmioty te będą mogły same określać tematykę przedsięwzięć edukacyjnych, które wynikają z realnego zapotrzebowania lokalnej społeczności. Zadanie w wymiarze co najmniej jednego przedsięwzięcia edukacyjnego rocznie w każdym punkcie zostanie objęte umową dotyczącą prowadzenia punktu pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego.
4. Prezydent zwraca uwagę na to, iż system npp funkcjonuje obok działającego już kilkanaście lat systemu poradnictwa obywatelskiego. Proponuje zatem zmianę nazwy samej ustawy poprzez dodanie „o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”, aby oddawała ona pełen zakres spraw normowanych ustawą. W związku z tym projekt wprowadza nowość w postaci punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, które będą wyznaczane w każdym powiecie i obsługiwane przez organizacje pozarządowe, mające doświadczenie w tym zakresie.
5. Projekt dopuszcza prowadzenie mediacji jako jednej z form udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej - w każdym punkcie npp ma być zapewniona możliwość zorganizowania mediacji po zgłoszeniu takiego zapotrzebowania. Mają też powstać wyspecjalizowane punkty, w których usługi mediacyjne będą świadczone cały czas. Jako argument

za stosowaniem tego rodzaju rozwiązania przedstawia się spory między rodzicami o opiekę nad dzieckiem. Proponowana zmiana ma nawiązać do faktu, że w dniu 1 czerwca 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 935), która wprowadza możliwość prowadzenia mediacji przed organami administracji publicznej.

6. Ważną zmianą jest także umożliwienie uzyskania w punktach npp informacji prawnej nie tylko na etapie przedsądowym, ale również w toku postępowania. Będzie to istotne z tego powodu, iż do tej pory przedmiotowy zakres udzielanej pomocy obejmował wyłącznie przedsądowe etapy zgłaszanych spraw.
7. Projekt nowelizacji zmienia katalog spraw wyłączonych przedmiotowo z systemu npp, wprowadzając możliwość udzielania porad prawnych z prawa celnego, dewizowego, handlowego, podatkowego (w sprawach niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej). Przedmiotowe wyłączenie będzie zatem dotyczyło już tylko spraw bezpośrednio związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.
8. Nowelizacja proponuje rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do otrzymania npp o:
 - osoby, których dochód członek rodziny, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.), osiągnięty w okresie ostatnich 3 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nie przekroczył 2000 zł, a w przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe – 3.000 zł.
 - osoby, które uzyskały decyzję o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. poz. 195, z późn. zm.).
 - osoby bezrobotne, niepełnosprawne, objęte innymi systemami pomocy publicznej, takimi jak pomoc społeczna, wsparcie rodziny, przeciwdziałanie przemocy domowej, profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych lub kuratela sądowa.
 - repatriantów w okresie 5 lat od nabycia obywatelstwa oraz obywateli polskich powracających z ponad 5-letniej migracji w ciągu roku od

powrotu.

- osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej lub prowadzą rodzinny dom dziecka.
9. Nowelizacja wprowadza obowiązek przekierowania osoby uprawnionej przez osobę udzielającą nieodpłatnej pomocy prawnej do innych systemów pomocy, o ile przedstawiony przez nią problem nie ma jedynie natury prawnej. W związku z tym ustawa nakłada na Starostów obowiązek prowadzenia i publikowania listy punktów poradniczych, oferujących pomoc w zakresie spraw: rodzinnych, psychologicznych, pedagogicznych, praw konsumentów, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, z zakresu prawa pracy, dla osób bezrobotnych, poradnictwo w sprawie uzależnień, przemocy w rodzinie, interwencję kryzysową.
 10. Organizacje prowadzące punkty będą zobowiązane do promowanie ogólnopolskich tematycznych infolinii i nieodpłatnych dyżurów prowadzonych bądź zleczanych przez podmioty publiczne na podstawie odrębnych uregulowań (przykładowo: ośrodki pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, informacje telefoniczne dla ofiar przemocy, Rzecznik Finansowy, powiatowi rzecznicy konsumentów, Rzecznik Praw Pacjenta, okręgowe inspektoraty Państwowej Inspekcji Pracy, oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy Krajowa Informacja Podatkowa prowadzona przez Ministerstwo Finansów).
 11. Nowelizacja przypisuje Starostom nowe zadania w postaci obowiązku szerszego niż dotychczas informowania o systemie npp, m.in. poprzez udostępnienie informacji w lokalnych środkach masowego przekazu. Co więcej, zadanie informowania o całym systemie jednoznacznie przypisuje Starostom. Nowelizacja przewiduje możliwość powołania pełnomocnika, którego zadaniem będzie koordynacja powyżej wymienionych działań.
 12. Projekt ustawy zezwala Starostom na stworzenie punktów wyspecjalizowanych, w których sami określą wskazane dziedziny prawa lub problematyki, wynikające z zapotrzebowania lokalnej społeczności. Mają to docelowo robić we współpracy ze specjalistycznymi organizacjami poradniczymi, które mają doświadczenie w pomocy prawnej dla określonych grup odbiorców. Pojawi się możliwość lokalizacji pojedynczych dyżurów w miejscach

często odwiedzanych przez potencjalnych klientów, takich jak biblioteki, domy kultury, placówki lecznicze i in.

13. Projekt dopuszcza także udział wolontariuszy i asystentów w funkcjonowaniu punktów poradnictwa obywatelskiego i prawnego.

Podsumowanie:

Projekt zdecydowanie można nazwać pro-obywatelskim, ponieważ dopuszcza do systemu npp organizacje zajmujące się poradnictwem obywatelskim, które były wykluczone z dotychczasowego systemu kosztem radców i adwokatów wyznaczonych przez samorządy prawnicze w trybie bezkonkursowym. Taką zmianę oceniamy bardzo pozytywnie, naszym zdaniem wynika ona z wsłuchania się w opinie organizacji pozarządowych. Projekt rozszerza katalog osób uprawnionych do otrzymania npp. Nasze dwuletnie doświadczenie z prowadzenia punktów npp wskazuje, że może to doprowadzić do zwiększenia zainteresowania systemem, a tym samym - zwiększenia ilości udzielanych porad bez podnoszenia kosztów prowadzenia punktu. Słusznym wydaje się nałożenie na Starostów większych obowiązków związanych z promowaniem punktów npp, ponieważ mają oni znacznie skuteczniejsze narzędzia (prasa lokalna, strona internetowa) i środki niż organizacje pozarządowe. W naszej opinii nie wszystkim podmiotom udzielającym porad zależało na rozpowszechnianiu informacji o możliwości uzyskania nieodpłatnej porady prawnej, przez co dochodziło do patologicznej sytuacji umyślnego nieinformowania o prowadzonych punktach. Przekazanie zadania informowania o punktach Starostom może te praktyki znacząco ograniczyć.

Autorzy: Robert Kłosowski, Petros Tovmasyan, Piotr Czarnojańczyk.

Autorzy posiadają 5-letnie doświadczenie w prowadzeniu punktów poradnictwa obywatelskiego i 2-letnie doświadczenie w prowadzeniu punktów poradnictwa prawnego. W ramach działalności Fundacji Lepszy Świat Dla Niepełnosprawnych prowadzą lub prowadzili punkty w: Katowicach, Bytomiu, Gliwicach, Sosnowcu, Zawierciu, Prudniku, Bieruniu.re

Ten tekst został nadesłany do portalu. Redakcja ngo.pl nie jest jego autorem.

Lubię to!

Udostępnij

Wyprzedź
swoich
znajomych i
polub to.

Artykuł

Prawo

Polityka społeczna

Poradnictwo obywatelskie

Komentarze

0 komentarzy

Sortuj według **Najnowsze**

Dodaj komentarz...

[Wtyczka komentarzy na Facebooku](#)

Redakcja www.ngo.pl nie ponosi odpowiedzialności za treść komentarzy. Przedruk, kopiowanie, skracanie, wykorzystanie tekstów (lub ich fragmentów) publikowanych w portalu www.ngo.pl w innych mediach lub w innych serwisach internetowych wymaga zgody Redakcji portalu.

[O ngo.pl](#)

[Dla mediów](#)

[Reklama](#)

[Mapa serwisu](#)

[Prywatność](#)

[Regulamin](#)

[Partnerzy](#)

[Patronaty](#)

[Kontakt](#)

[English](#)

© Stowarzyszenie Klon/Jawor